

László Darvasi (Maďarsko)

Básník, spisovatel, dramatik, novinář, redaktor a také učitel, narozen 1962. V roce 1986 získal diplom na Vysoké pedagogické škole Gyuly Juhásze v Szegedu. V letech 1990 až 1998 byl redaktorem časopisu *Pompeji* a v současné době je spolupracovníkem týdeníku *Život a literatura*. Svou první básnickou sbírku vydal v roce 1991, později se však prezentoval jako autor krátké prózy. Skutečný rozmach dokázal v roce 1999, kdy vydal svůj první román *A könnymutatványosok legendája* (česky *Legenda o kejklířích se slzami*, 2008, Dauphin), který je v současné maďarské próze považován za jeden z nejkontroverznějších. Nejen prostí čtenáři ale učená kritici jej oslavovali zvláště pro barvitý děj, rozkročený způsob vyprávění a především proto, že autor vrátil do maďarského románu příběh, a to ve velkém stylu. Román *Virágzabálók (Požírači květů)* z roku 2009 vytváří současně maďarský i střeoevropský mýtus. Děj se odehrává v 19. století v maďarském městě Szeged, kde společně žijí Maďaři, Němci, Srbové, Židé a cikáni. Česky mimo jiné vyšla audiokniha ze sbírky povídek *Nejsmutnější kapela na světě* (2008, Tympanum).

ukázku přeložila Simona Kolmanová

Kamenné schody

Bůh. Vlast. Rod. (2015)

(pozn. překladatele: Nepřeložitelná slovní hříčka: *Család – rodina, csal – podvádět*)

Nad vodou ubíhala cesta. Nad ní se rozprostíraly zahradní terasy pokryté oleandry s bílými a tmavě červenými květy, mezi nimi se zelenaly fíkovníky. Bílé řady nad sebou nastavených, staletých kamenných domů byly postaveny na skalách kopce, stejně jako kostel a protáhlá, moderní budova nemocnice. Vily oslňovaly svojí bělostí, na některých z nich povíval vítr vanoucí od vody státní vlajkou. Na lodžích schly šaty, námořnické košile, místní uniformy, ženské sukně a blůzy, dětské věci. Někde zlověstně visela černá klerika, jako kdyby upozorňovala, že zde bydlí Boží služebník. Břeh byl úzký, jeho kraj vykusovaly skály. Směrem k přístavu se klikatil žlutý pruh písku. Muž kouřil cigaretu, v kostkované tašce si přinesl pivo a sendviče. Dívka seděla na břehu u vody, vlny dorážely na její mohutná stehna. Neustále pokyvovala hlavou, jako kdyby chtěla čelem pleskat o vodu. Muž vyfukoval kouř, přitáhl si tašku a šmátral po pivu. Otevřel lahev a pil. Svoji košili už rozprostřel na skálu, černé kalhoty si nesundal. Byli tu včera i předevčirem.

Chlapci byli hubení, šlachovití a opálení. Běželi k vodě ze stinného chladu vil, nic si s sebou nenesli. Někdo měl v ruce botu nebo lahev limonády, nic jiného neměli, ani míč nebo tyč, voda a břeh všechno poskytnou. Přicházeli bosí, v černých plavkách, které se jim lepily na zadky. Snědá kůže na zádech byla napnutá. Nedalo by se pod ní strčit ani zrnko hrachu. Byli hluční a divocí. Zápasili, sváděli boj spolu navzájem. Skákali ze skal do vody, to byla šipka, tohle nůžky a tohle jen bomba, řehonili se. voda kolem nich pěníla, kopali do písku, házeli po sobě ostrými

škeblemi. Smáli se, když si některý z nich odřel záda nebo stehno. Slízli si krev, nechali ji téct do vody.

Muž pil a kouřil cigarety. Dívka seděla na mělké části a kývala hlavou. Občas něco zamručela. Muž jí pokynul.

„Dobře, až jindy.“

Nebo jen řekl, že to není možné. Že až zítra.

Mezi chlapci byl jeden blondák s dívčím obličejem a s takovými řasami, že by udržely i ten nejbohatší list oleandru. Kadeře ho plácaly do ramen. Jednou přišel za mužem. Přitom pošilhával po dívce.

„Je jí něco?“

„Je nemocná“, řekl muž.

„Co se jí stalo?“

„Takhle se narodila.“

Chlapec běžel zpátky k ostatním, hlasitě vykřikl, o něco zakopl a upadl. Obličej měl celý od písku. Smáli se, potom plavali pod vodou. Dráhu jednoho z chlapců ukazovaly bubliny, vynořil se takřka po dvaceti metrech, prskal, točil se, předstíral, že se topí. Zatímco odpočívali a povalovali se na rozpálených skalách, chlapec k nim přiběhl zpátky. „Dáte mi cigáro?“

Muž mu je podal.

Chlapec kouřil ve stoje cigaretu a pozoroval dál dívku. Jednu nohu dal křížem přes druhou, jako vodní ptáci. Stál jistě, voda, vítr, písek byly s ním. Jeho blondaté vlasy se leskly, mžoural.

„Jak se jmenuje?“

„Marica.“

„Pěkné jméno. Vždycky jen sedí?“

„Umí vyjít i po těchto schodech,“ ukazoval muž za sebe.

„Rozumí, co jí řeknu?“

„Všechno ne,“ řekl muž. „Něco rozumí.“

„Ostatní říkali, že vás už viděli,“ ukázal chlapec čelem k řadě vil. „Byli jste na mši. A v nemocnici. Chodíte na trh.“

„Chodíváme tam.“ Pokrčil muž rameny. „Vy jste tu jen v létě, vid’?“

Chlapec kývl, potom přistoupil blíž k dívce, trochu se předklonil a díval se na její tělo. „Neumí plavat,“ řekl.

Muž vrtěl hlavou: „Umí.“

Chlapec odcvrnknul špačka, usmíval se: „Pustíte ji s námi?“

Otázka nebyla výsměšná. Spíš vyjadřovala zájem. Taková samozřejmá. Muž pohlédl na dívku: „Poplaveš s nimi, Marico?“

Dívka přikyvovala.

„Dobře, ale buďte blízko břehu. Slyšíš?“

Chlapec odběhl, křičel na své kamarády, ti také přiběhli. Obklopili dívku, ukazovali a šuškali, chichotali se do dlaní. Dívka měla mohutnou hlavu a tělo jako sud. Zpod tenkých, řídkých vlasů jí na hlavě prosvítala růžová kůže. Prsy jí visely jako dva polštáře. Pokožku měla bílou. Pokyvovala hlavou. Brodila se vodou, potom se na ni opatrně položila. Opravdu uměla plavat.

Kluci ji obklopili, stříkali, šplouchali kolem ní, podplouvali pod jejím tělem a když se před ní vynořili, smáli se jí do obličeje. Cákali na ni. Křičeli a výskali. Odplavali s ní až k velké skále, postříkali ji ze všech stran, pak se vydali zpět. Na vrcholu skály seděl mohutný racek. Díval se na ně, jako kdyby něco takového dosud neviděl. Neodletěl.

„To bylo dobrý,“ oddychoval zhluboka chlapec, když se vrátili.

„Jste šikovní, moc šikovní,“ řekl muž. Dívka už seděla na okraji břehu, ústa měla sinalá, pokyvovala hlavou.

„Přijdete sem i zítra?“

„No jistě,“ řekl muž, otevřel si pivo, potom zvedl hlavu a pohlédl chlapci do očí. „Můžu si sáhnout na tvoje vlasy?“

Dítě to překvapilo a zašklebilo se.

„Na moje vlasy, proč?“

„Nevím,“ řekl muž. „Nevěděl jsem, že i takové můžou vlasy být.“

Chlapec se zasmál a sklonil se k muži. Hnědá kůže na jeho ramenou se napnula. Vlasy měl mokré, silné, spleené v chomáčích. Muž se opatrně dotkl jednoho pramínku. Potom chlapec odběhl zpět.

Muž seděl na břehu, pil, kouřil cigarety. Do vody házel kamínky. Procvičoval si prsty u nohou, přistoupil k dceři, díval se na její vlasy. Dívka pokyvovala hlavou.

Přišli sem i druhý den, chlapci znovu vzali dívku plavat. Hráli si sní, teď už nestříkali, zkoušeli, co dokáže. Jestli umí plavat na zádech. Uměla. Jestli umí plavat pod vodou. I to uměla. Bylo to zvláštní, protože když se s ní ponořili, viděli, že dívka pokyvuje hlavou i pod vodou. A pokyvuje jí i když plave na zádech. „Odvážili jste se moc daleko,“ řekl muž, když se vrátili. Bílý nemotorný sud mezi šlachovitými snědými těly. Měli modré rty a hluboce dýchali, i oči měli plné modří vody.

„Umí plavat!“ smáli se chlapci.

„Plave líp než my,“ smáli se hlasitěji.

„Byli jste moc daleko,“ opakoval muž. Chlapci se smáli a utekli.

Muž a dívka byli na břehu i druhý den. Vál slabý vítr. Od kamenných schodů pokyvoval křivý stromek. Popelnice na ulici byla plná smetí. Muž si zapálil, pil. Potom, když zvonily zvony, objevili se chlapci, všech pět, jejich chodidla pleskala, když běželi dolů po kamenných schodech. Na břehu mezi skalami si hráli na honěnou. Bosí skákali po ostrých, hrotitých kamenech. Na nejostřejších místech dělali stojky. Zahrabávali se navzájem do kamení, kamínků, písku. S křikem vbíhali do vody. Potápěli se, s prskáním se vynořovali, křičeli, pískali. Sbírali mořské ježky a házeli je na břeh, ti se pohybovali nejistě, sluneční svit zbarvoval jejich trčící trny do modra. Jeden chlapec chytal ryby na špičaté ulomený klacek. Propichoval je pod žábry. Bodal tak, že pohyb téměř nebylo možné postřehnout. Chlapec byl bleskurychlý, ale pohled měl zasněný. Dívka pokyvovala hlavou. Chlapci udělali oheň, upekli úlovek. Přinesli dívce. Ta s pokyčováním jedla. Opět chtěli plavat. Malý blondák měl mastnou pusou. Dívka jen pokyvovala, i ona měla mastnou pusou. Muž se pořádně napil piva.

„Ale nechodte daleko.“

„Nepůjdeme daleko,“ smáli se kluci, pomrkávali. „Kdepak bysme šli daleko!“

Odplavali, stejně jako jindy. Kolem pomalé, bílé velryby se točili šťastní malí delfíni, vynořovali a ponořovali se. Odplavali až za velkou skálu. Racek na ně zíral. Neodletěl. Muž mžouravě hleděl za nimi, vyfukoval kouř. Znovu si zapálil, pořádně si přihnul piva. Kroutil hlavou. Potom se už neposadil, jen se díval nad vodu. Neviděl však nic, jen její nekonečnost. U nohou se mu hromadily prázdné lahve. Od kostela se několikrát ozval zvon. Zaječela siréna. Někde v kopci začala rachotit míchačka na beton. Slunce se stočilo k západu, klesalo. Muži začala být zima. Konečně uviděl ve vodě bod, který se zvětšoval, blížil se. přistínil si oči, s povzdechem se posadil. Jako ten, komu se ulevilo.

Dívka se dostala ke břehu, nefuněla, pokyvovala. Položila se na mělčině, jako kdyby o něčem snila. Muž jí z ramenou sundal několik chaluh.

„Říkal jsem, že plavete moc daleko.“ Dívka přikyvovala.

„Příště zůstaň blízko u břehu, dobře?“

Dívka přikyvovala.

„No, pojďme.“

Muž vsunul ruku pod dívčino tělo, postavil ji. Vzal ji za ruku, vedl ji ke kamenným schodům sestupujícím ke břehu. Dívka se chvěla, musel ji táhnout. Muž svíral její ruku, na paži mu vystoupily žíly.

„Neboj se, neupadneš,“ řekl. „Neměj strach ze schodů, holčičko moje.“

Ona jen pokyvovala a šla s ním natočena bokem.

Za nimi se stále tmavěji rozprostírala soumrakem uklidňovaná mohutná voda, k níž zítra znovu přijdou. A pozítří. A jak se ubírali nahoru po ještě teplých schodech, v pobřežním písku olizovalo moře několik opuštěných stop.